

Peter Gärdqvist BV/BEV
Charlotte Samuelsson BV/SV

Möte i användarrådet för Velfärdsstatistik 18 april 2018

Närvarande:

Peter Vikström, ordförande, Konsumentverket
Axel Arvidsson, Försäkringskassan
Jonas Ericson, Arbetsmarknadsdepartementet
Mårten Hultin, Finansdepartementet
Charlotta Magnusson, Institutet för social forskning (SOFI), (ersättare för Karin Halldén)
Nasser Nuru Mahmud, Folkhälsomyndigheten
Tom Nilstierna, Socialdepartementet
Åsa Nordström, Myndigheten för delaktighet

Från SCB:

Alexandra Kopf Axelman, BV/SV, Enhetschef
Marie Lideus, BV/BEV, Enhetschef
Annica Wallerå, NR/OEM (FASIT)
Peter Gärdqvist, BV/EV, sekreterare
Charlotte Samuelsson, BV/SV, sekreterare

Inbjudna föredragande från SCB:

Peter Beijron (punkt 4)
Hassan Mirza (punkt 7)

Frånvarande:

Håkan Hellstrand, Sveriges Kommuner och Landsting
Petra Otterblad Olausson, BV, Avdelningschef

1 Mötet öppnas. Godkännande av dagordning

Ordförande Peter Vikström öppnade mötet. Presentationsrunda med anledning av dels en ny ledamot, dels en tillfällig ersättare på mötet. Dagordningen godkändes.

2 Mötesanteckningar från föregående möte

Anteckningarna godkändes utan ändringar.

3 Information från SCB

Marie Lideus, SCB, presenterade allmän information om myndighetens verksamhet.

- SCB:s nye generaldirektör Joakim Stymne är på plats sedan i december, med säte i Örebro. Han var tidigare gd på Statens pensionsverk i Sundsvall.
- Den anslagsfinansierade statistiken har producerats i enlighet med arbetsplanen. Punktligheten i publiceringen var fortsatt hög och uppgick till 99 procent. Inga korrigeringar i publicerad statistik som bedömdes som allvarliga har gjorts under året. Antalet interna felrapporter är färre jämfört med 2016. Svarsnivåerna har stabiliserats under de senaste åren och ökningstakten för bortfallet i viktiga undersökningar har bromsat in.

Årsredovisning 2017:

<http://www.scb.se/om-scb/scbs-verksamhet/arsredovisning/>

Arbetsplan 2018:

http://www.scb.se/contentassets/d51919b601734cfab5d35e4dad2b435/scbs-arbetsplan_webb.pdf

Budgetunderlag 2019-2021:

<http://www.scb.se/contentassets/d51919b601734cfab5d35e4dad2b435/scbs-budgetunderlag-2019-2021.pdf>

- Omlokaliseringen av verksamhet (stab, IT, datainsamling och kommunikation) från Stockholm till Örebro berör drygt 100 tjänster som tidigare varit stationerade i Stockholm. Åtta personer har flyttat med sin verksamhet till Örebro. 32 personer i Stockholm har blivit uppsagda p.g.a. arbetsbrist och omfattas av omställningsavtalet. Övriga har hittat nya arbeten på SCB eller utanför myndigheten. Utvecklingsverksamheten har tappat tid men ingen av de övriga identifierade riskerna har fallit ut.
- SCB har haft övertalighet i sin fältorganisation, som genomför intervjuer. Av kostnadsskäl genomförs inte längre några besöksintervjuer, vilket minskar behovet av intervjuare utplacerade i landet. Omfattning av intervjuverksamheten minskar också med anledning av att en större del än tidigare av insamlingen av Arbetskraftsundersökningarna (AKU) kommer att läggas ut på en extern leverantör. Cirka 40 fältintervjuare har blivit uppsagda.
- Fram till 2020 kommer prioriterade frågor på SCB vara att minska bortfallet, minska kostnader i samband med insamling och granskning, förbättra tillgänglighet av officiell

statistik, anpassning till den nya Dataskyddsförordningen (GDPR), ta vara på digitaliseringens möjligheter, öka samverkan med andra statistikansvariga myndigheter, utveckla statistik uppföljning i Agenda 2030 samt fortsätta att minska sjukfrånvaron bland medarbetarna.

- SCB har återigen fått i uppdrag att redovisa statistik om levnadsförhållanden om barn och vuxna med funktionsnedsättning. Årets avrapportering kommer att göras i november och baseras dels på ULF/SILC, dels på Barn-ULF. Ett nytt inslag i årets avrapportering kommer att vara statistik om levnadsförhållanden bland föräldrar som har barn med funktionsnedsättning.

4 Information om ramlagen

Med anledning av att ledamöter vid tidigare användarrådsmöte efterfrågat information om den kommande ramlagen för den sociala statistiken IESS gav Peter Beijron, enheten för arbetskraftsundersökningar, en presentation om ramlagen.

Integrated European Social Statistics (IESS) innebär att de enskilda lagstöden för undersökningarna på det socialstatistiska området ersätts av en sammanhållen ramlag. Lagen syftar till en ökad harmonisering med bl.a. målet att skapa ett system för socialstatistik, snarare än enskilda undersökningar.

Förslaget till ramlagen omfattar fem av de undersökningar som för närvarande är EU-reglerade:

- Labour force survey (LFS)
- Statistics on Income and Living Conditions (EU-SILC)
- Information and Communication Technology (ICT)
- European Health Interview Survey (EHIS)
- Adult Education Survey (AES)

Förslaget till ramlagen omfattar dessutom två undersökningar som för närvarande omfattas av Gentlemen's Agreement:

- Household Budget Survey (HBS)
- Time Use Survey (TUS)

Ett huvudsyfte med ramlagen är att öka sam användbarheten mellan olika undersökningar, bl.a. genom ökad standardisering av undersökningsdesign och variabler.

Den kommande ramlagen innebär för många av undersökningarna större eller mindre ambitionsökningar. Det kan även innebära ett större uppgiftslämnande och avsevärt ökade kostnader för både utveckling, implementering och löpande genomförande av undersökningarna samt risker för brott i tidsserier.

Implementeringen av lagen kommer troligen att ske tidigast år 2020 eller 2021.

5 Framtida SILC-moduler

Alexandra Kopf Axelman på enheten för social välfärdsstatistik presenterade förslag på kommande struktur för de så kallade ad hoc-modulerna i SILC.

Varje år innehåller SILC dels så kallade kärnfrågor som ställs varje år, dels så kallade ad hoc-frågor som ställs under ett undersökningsår för att sedan eventuellt återkomma vid något senare undersökningsår. Det förslag som diskuteras nu innebär en strukturering av ad hoc-modulerna, vilket bl.a. innebär att man på förhand ska veta vilken modul som gäller respektive år samt en samordning med andra undersökningars innehåll.

Det som i förslaget kallas för "New policy needs" avser innehåll som inte är bestämt i förväg och som vartannat år ska ge möjlighet att fånga upp nya policy behov.

Annually	Year	3 year rolling module	6 year rolling module
Income Material deprivation	1	Labour & housing conditions	Over-indebtedness, consumption and wealth
Economic activity	2	Children	New policy needs 1
Demography	3	Health	Quality of life
Education Child care Housing costs Health	4	Labour & housing conditions	Intergenerational transmission of disadvantages & Housing difficulties / New policy needs 2
Quality of life Miscellaneous	5	Children	Access to services
Technical variables	6	Health	New policy needs 3

Policy DGs har föreslagit följande ämnen avseende "New policy needs":

- Living arrangements and conditions of children within separated or decomposed families
- Active citizenship
- Discrimination

Ledamöterna uppmanades att vända sig till SCB med sina önskemål på NPN-moduler i SILC.

En synpunkt som framfördes på mötet gällande de föreslagna ad hoc-modulerna var att om det finns någon modul som bedöms kunna påverka svarsandelen i panelen negativt bör SCB i förhandlingarna argumentera emot sådana moduler.

6 Designprojekt, ULF/SILC

Alexandra Kopf Axelman på enheten för social välfärdsstatistik berättade om arbetet med det nuvarande designprojektet avseende ULF/SILC.

Inför den fortsatta integreringen av Undersökningarna av levnadsförhållanden (ULF/SILC) och Statistics on Income and Living Conditions (EU-SILC) har SCB inhämtat synpunkter från användare av statistiken, dels via möten, dels via skriftliga synpunkter. Ett par slutsatser är följande:

- Frågor om funktionsnedsättning är centrala för många användare.
- Utgångspunkten för vidare utveckling är att undersökningen ska mäta levnadsförhållanden utifrån ett övergripande perspektiv.

Efter användarkonsultationerna har arbetet med den fortsatta integreringen av Undersökningarna av levnadsförhållanden (ULF/SILC) och Statistics on Income and Living Conditions (EU-SILC) skett inom ramen för ett designprojekt, som påbörjades i november 2017 och som ska vara klart 30 april 2018.

Projektet ska leverera ett eller flera förslag på ny övergripande design för ULF/SILC. Med design menas i detta sammanhang en arkitektur för mätinstrumentet (moduler och periodicitet), panelsystemet, datainsamlingsmetod, urvalsdesign och liknande. Följande önskemål finns på den nya designen:

- Årligen mäta levnadsförhållanden i Sverige med hög statistisk kvalitet och med ett kostnadseffektivt upplägg.
- Leva upp till europeisk lagstiftning om SILC.
- Integrera undersökningarna ULF/SILC och EU-SILC fullt ut till en sammanhållen undersökning. Eventuella avsteg från detta ska vara mycket väl motiverade.
- Designen ska möjliggöra uppbyggnaden av en produktionsmiljö (IT-system) som är stabilt över tiden och som främjar jämförbarhet över tid (tidsserier) och hög aktualitet av statistiken.
- Beakta behovet av att mäta levnadsförhållanden för personer med funktionshinder.
- Beakta att tidsserier är centralt för användarna av ULF/SILC. Om det befaras att ett visst förslag på design kan förorsaka brott av centrala tidsserier ska projektet lämna tankar och idéer på hur ev. tidseriebrott kan överbryggas.

- Förslagen till ny design ska innehålla lösningar med och utan Barn-ULF.

Projektet har arbetet med tre modeller:

- Modell 1
Frågorna i kärnan ställs till hela urvalet medan SILC- resp. ULF-fördjupningarna ställs till specifika delurval (subsamplingen).
- Modell 2
Frågorna i kärnan, i SILC-fördjupningen (ad hoc) samt ULF:s fördjupningskomponent ställs till hela urvalet.
- Modell 3
Alla frågorna i SILC samt ULF ställs till hela urvalet, men innehållet i ULF respektive SILC:s fördjupningar samordnas.

En grundläggande fråga inom ramen för projektet med avseende på Barn-ULF handlar om den undersökningen även fortsättningsvis ska vara kopplad till ULF/SILC, på vilket sätt den i så fall ska vara det och vilken insamlingsmetod som ska användas. Om Barn-ULF även fortsättningsvis kommer att vara kopplad till ULF/SILC kommer den, precis som nu, inte att omfattas av panelansatsen i ULF/SILC. En anledning till det handlar om uppgiftslämnarbörda för barnen. Bortfallet i Barn-ULF är dessutom jämförelsevis mycket högt med nuvarande upplägg och i en panel är det vanligt att bortfallet ökar för varje tillfälle.

Fortsättningsprojekt, som ska vara klart sommaren 2019, kommer att handla dels om innehållet i termer av frågor/variabler, dels om urvalsupplägg för att kunna uppfylla Eurostats nya krav i ramlagen.

Implementeringen av designprojektets och dess fortsättningsprojekts förslag kommer att ske tidigast 2020 eller 2021.

En fråga från rådet var vad SCB gör för tillgängligheten och möjligheten för alla delta i undersökningen. Om det behövs kan t.ex. indirekta intervjuer genomföras.

7 Utvecklingsarbete, HUT

Hassan Mirza på avdelningen för process- och metodutveckling berättade om det projekt han varit projektledare för under år 2017, som handlat om att utveckla undersökningen Hushållens utgifter (HUT).

Bakgrunden till projektet är det höga bortfallet i undersökningen, som delvis troligen handlar om att undersökningen i nuläget upplevs som alltför krävande för uppgiftslämnarna. Det utvalda hushållet ska delta i två telefonintervjuer samt föra kassabok över sina utgifter under en eller två veckor.

Förutsättningarna för att genomföra HUT enligt det traditionella upplägget tycks inte längre finnas och enkla justeringar i upplägget räcker inte för att producera en HUT med tillräckligt god kvalitet. Huvuduppgiften för projektet har således varit att hitta ett nytt upplägg/design (innehåll, insamlingsmetod, periodicitet m.m.) som kommer åt de egentliga problemen i HUT:s upplägg. För att åstadkomma detta har projektet...

- 1 ... genomfört en kartläggning av användarbehoven för undersökningen. Den syftade till att få en bättre bild av behoven och tydliggöra dessas konsekvenser på den framtida designen. Av projektrapporten framgår att den centrala kravställaren är Eurostat.
- 2 ... fastställt två olika tabellplaner. Den ena möjliggör redovisning av hushållenskonsumtion för olika varugrupper på grövre nivå medan den andra möjliggör något finare redovisning.
- 3 ... skissat på två övergripande undersökningsdesigner. Den ena tar sin utgångspunkt i att tillmötesgå krav på leverans av mikrodata och kan realiseras i närtid, medan den andra har sin utgångspunkt i nya datakällor och har till uppgift att publicera statistiska tabeller. Båda designförslagen kräver mer utveckling innan de kan lanseras.

Under år 2018 kommer arbetet fortsätta med utgångspunkt från förslagen i 2017 års projekt.

Sverige deltar i en EU-arbetsgrupp för att utveckla nya metoder för att samla in data för undersökningen.

Rådet diskuterade kort den panelansats som är ett av förslagen, och som innebär att undersökningen delas upp på tre år, antingen med samma urval eller olika urval. Syftet skulle vara att minska uppgiftslämnarbördan för respondenterna. En annan fördel med en panelansats är att man inte tappar i tempo och kunskap, vilken kan vara risken med en intermitterande undersökning som genomförs med längre mellanrum. Om det ska vara samma urval under hela perioden måste dock eventuella förändringar i sammansättningen i de utvalda hushållen hanteras.

8 Externa ledamöter om kommande statistikbehov, synpunkter, frågor

De externa ledamöterna gavs möjlighet att berätta om statistikbehov och komma med synpunkter, liksom att komma förslag på frågor att ta upp på kommande möten i användarrådet.

Följande frågor ansåg användarrådet att det finns anledning att återkomma till:

- Information om arbetet med agenda 2030.
- Ett tema för ett möte skulle kunna vara vad som händer i andra transfereringssystem när man t.ex. ändrar pensionsåldern.
- Information om bortfall/svarsandelar i andra länder gällande SILC.

Konkreta statistikbehov som togs upp var bland annat följande:

- Statistik om nyanlända, bl.a. i termer av etablering på arbetsmarknaden, tidsanvändning och levnadsförhållanden.
- Statistik om nationella minoriteter. För att kunna göra insatser för dessa måste man ha mer kunskap. Av juridiska skäl är dock möjligheten att undersöka t.ex. etnicitet begränsad.
- Statistik om personer med funktionsnedsättning baserat på alla SCB:s individundersökningar.
- Statistik om hur den ökade digitaliseringen i samhället påverkar sådant som tillgänglighet, delaktighet och levnadsförhållanden.

9 Övriga frågor

Inga övriga frågor ställdes.

Nästa möte är 11 oktober.

10 Summering

Ordföranden avslutade mötet.